VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO RY
Kalevankatu 4
00100 HELSINKI

LAUSUNTO

12.9.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Viite Lausuntopyyntö 1.9.2022

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ VEROTUSTIETOJEN JULKISUUDESTA JA SALASSAPIDOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA, HE 105/2022 VP

Esityksessä ehdotetaan, että tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotukseen tulisivat julkisiksi. Muuttuneet verotustiedot olisivat julkisia samassa laajuudessa kuin säännönmukaisen verotuksen tiedot nykyään, lukuun ottamatta ennakoiden yhteismäärää koskevaa tietoa, joka poistettaisiin tuloverotuksen julkisista tiedoista. Muuttuneet tiedot tulisivat julkisiksi pääsääntöisesti verotuksen muuttamista koskevan päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20. päivänä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2024 ja sitä sovellettaisiin verotustietoihin tuloverotuksessa verovuodesta 2022 alkaen ja kiinteistöverotuksessa vuodesta 2023 alkaen. Ennen lain voimaantuloa muuttuneet tuloverotuksen verovuoden 2022 ja kiinteistöverotuksen verovuoden 2023 julkiset verotustiedot tulisivat julkisiksi lain voimaantulon jälkeen syyskuussa 2024.

Esityksen tavoitteena on, että verotuksen valmistumisen jälkeen tehtyjen muutosten huomioiminen julkisissa tiedoissa parantaisi julkisten tietojen laatua, edistäisi henkilötietojen suojan parempaa toteutumista ja lisäisi verovelvollisten oikeusturvaa. Muutosverotuksen tietojen julkistamisen tavoitteena on lisäksi edistää harmaan talouden torjuntaa. Tieto siitä, että esimerkiksi verotarkastuksen perusteella verotuksen oikaisulla verovelvollisen tuloon lisätty tulo näkyisi verotuksen julkisissa tiedoissa verotettavan tulon ja veron määrän lisääntymisenä, saattaisi esityksen mukaan ehkäistä ryhtymistä harmaan talouden toimintaan.

Verotietojen nykymuotoinen julkisuus on tärkeä osa avointa keskustelua suomalaisesta verojärjestelmästä, hyvinvoinnin ja taloudellisen vaikutusvallan jakautumisesta sekä toisaalta verotaakan jakautumisesta. On myös totta, että verotietojen julkisuuden rajaaminen vain säännönmukaisen verotuksen tietoihin on johtanut siihen, että julkiset verotiedot sisältävät virheellistä tietoa.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää esityksen taustalla olevia tavoitteita kannatettavina ja julkisten verotietojen laajentamista verotuksen muutostietoihin perusteltuna.

Muuttuneiden verotietojen julkistamisen ajankohta

Esityksessä lähdetään siitä, että muuttuneet verotustiedot tulisivat laissa säädetyssä määräajassa julkisiksi riippumatta verotuksen muutospäätöstä mahdollisesti koskevasta muutoksenhausta. Tämä tarkoittaa, että verovelvollisen julkisissa verotustiedoissa olisi jatkossakin mahdollisesti useampien vuosien ajan potentiaalisesti virheellinen tieto verotuksen lopputuloksesta. Muutos ei näiden verovelvollisten verotustietojen osalta Veronmaksajain Keskusliiton näkemyksen mukaan paranna tilannetta merkittävästi nykyisestä. Päinvastoin, uusi julkinen tieto verotuksessa tehdyistä muutoksista voisi johtaa uusien virheellisten tietojen julkaisemiseen.

Esityksen perusteluissa puolustetaan ehdotettua sääntelytapaa sillä, että muutosverotietojenkin julkisuudessa on kyse verotuksen lopputuloksen julkaisemisesta eikä yksittäisten verotusta koskevien päätösten julkistamisesta. Näin ollen myöskään muuttuneiden verotustietojen julkiseksi tulemista ei voida esityksen perustelujen mukaan sitoa yksittäisten verotusta koskevien päätösten lainvoimaiseksi tulemiseen. Esityksen perusteluissa todetaan, että lainvoimaisuuden odottaminen johtaisi verotietojen julkistamisen merkittävään lykkääntymiseen eikä esityksessä katsota perustelluksi sitä, että säännönmukaisen verotuksen ja muutosverotuksen tietojen julkistamisajankohdassa olisi eroja.

Veronmaksajain Keskusliitto huomauttaa, että muutosverotustietojen julkistamisessa olennaista on nimenomaan verotuksen lopputuloksen muutos, käytännössä siis yksittäisen verotuskysymyksen vaikutus verovelvollisen tulojen ja verojen määrään. Erona säännönmukaiseen verotukseen, verotuksen muutostilanteissa on harvemmin kyse siitä, että verovelvollisen koko verotus kaikkine yksittäisine osakysymyksineen ratkaistaan uudelleen vaan pikemminkin rajoitetusta, yksittäisiä tulo- tai vähennyseriä koskevasta muutoksesta. Toisin kuin säännönmukaisessa verotuksessa massamenettelynä, verotuksen oikaisutilanteisiin liittyy myös tapausten kokonaismäärään nähden merkittävästi säännönmukaista verotusta useammin epäselvyyttä oikeasta tulkinnasta, jolloin todennäköisyys jatkovalitukselle on suuri. Pääasiassa tilanteissa ei myöskään ole kyse sellaisesta moitittavasta tai rikollisesta toiminnasta, jonka kitkemiseen esitys tähtää. Verovelvollisaloitteisessa verotuksen oikaisussa voi olla kyse esimerkiksi unohtuneesta tai säännönmukaisessa verotuksessa hylätystä vähennysvaatimuksesta, vasta verotuksen päättymisen jälkeen selvinneestä hyvitettävän ulkomaisen veron määrästä tai vaikka erimielisyydestä luovutusvoiton laskentaan liittyen. Verovelvollisen oikeusturvaa ei millään lailla paranna se, että keskeneräisten veroriitojen välivaiheen ratkaisut tulisivat julkisiksi ennenaikaisesti. Esityksen sinänsä kannatettavien tavoitteiden ei voida katsoa edellyttävän potentiaalisesti virheellisten ja edelleen kiistanalaisten verotuspäätösten lopputulosten julkistamista.

Muutosverotustietojen ennenaikainen julkisuus voi olla omiaan luomaan myös uudenlaista julkista verokeskustelua ja spekulointia oikaisujen syistä, mitä ilmeisesti esityksellä tavoitellaankin. Ajatuksena on, että jo tieto verotuksen oikaisujen julkisuudesta toimisi pelotteena ja ehkäisi harmaan talouden toimintaa. On kuitenkin riski, että esityksen taustalla olevat tavoitteet harmaan talouden ja veronkierron torjumisesta leimaavat kaikkia niitä verovelvollisia, joiden verotuksen lopputulokseen tulee suurempia muutoksia. Julkisuus ei kohdistuisi vain veronkiertäjiin, vaan myös tavallisiin kansalaisiin. Arvattavasti julkisuuteen tultaisiin kaivamaan erityisesti julkisuuden henki-

löiden ja poliitikkojen verotuksen muutoksia, joissa taustalla voi olla verovelvoitteiden laiminlyöntien sijaan täysin inhimillisiä väärinkäsityksiä, tulkintaerimielisyyksiä tai jopa selviä Verohallinnon virheitä.

Jos aidosti halutaan tavoitella sitä, että julkistettavat verotiedot sisältävät mahdollisimman oikeaa ja paikkansapitävää tietoa, tulisi julkistamisen kanssa odottaa muutospäätösten lainvoimaisuutta. Vasta tällöin on tiedossa, jollei ehdoton, vähintäänkin prosessuaalinen totuus asiassa.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että säännönmukaisen verotuksen ja muutosverotuksen tietojen julkiseksi tulon ajankohta on perusteltua säännellä eri tavoin. Muutosverotuksen tietoja ei tulisi julkistaa, jos kyseistä päätöstä koskeva muutoksenhakuaika on kesken tai asiaan on haettu muutosta.

Välivaiheen muutosten säilyttäminen julkisina verotietoina

Ehdotetun muutoksen myötä julkisiin verotietoihin kuuluisivat sekä säännönmukaisen verotuksen tiedot, että verotuksen päättymisen jälkeen muuttuneet tiedot. Jos verovelvollisen verovuoden verotukseen olisi tehty muutoksia useampaan kertaan, näkyisivät julkisissa verotiedoissa kaikki muutokset. Tarkoituksena on, että julkiseksi jäisi jokainen välivaiheen päätös ennen viimeistä ja lopullista verotuspäätöstä.

Esityksen perustelujen mukaan säännönmukaisen verotuksen tietojen sekä sen jälkeen tietoihin tulleiden muutosten pysyminen saatavilla toteuttaisi avoimuutta ja tietojen julkisuutta tehokkaammin kuin vain viimeisimmän päätöksen mukaisen tiedon julkisuus. Veronmaksajain Keskusliiton käsityksen mukaan on kyseenalaista, parantaako esitetty muutos tässä muodossa verovelvollisten henkilötietojen suojaa, kun julkisista verotiedoista voi käytännössä usein päätellä esimerkiksi vireillä olleen veroriidan ja sen taloudellisen merkityksen verovelvolliselle sen lisäksi, että välivaiheen päätösten julkiset tiedot voivat myöhemmin osoittautua virheellisiksi.

Veronmaksajain Keskusliitto esittää esitystä muutettavan niin, että julkisista verotiedoista poistettaisiin myöhemmän muutospäätöksen myötä tiedot niistä verotuksen muutospäätöksistä, joita uudemmalla päätöksellä on muutettu.

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja

Kati Malinen
lakiasiainjohtaja